

Justisdepartementet
Kriminalomsorgsavdelingen
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Også sendt pr. e-post til postmottak@jd.dep.no

Deres ref:
201101620 D TRH

Vår ref: #120527v1/th

Saksbehandler: Trude Hafslund
th@advokatforeningen.no
T +47 22 03 50 61

14.09.2011

Høringsuttalelse – prøveløslatelse av utenlandske innsatte som utvises med varig innreiseforbud, og gjeninnsetting av utenlandske innsatte på reststraff ved ulovlig retur

1. Innledning

Vi viser til departementets høringsbrev av 17. juni 2011 vedrørende ovennevnte høring.

Det er en prioritert oppgave for Advokatforeningen å drive rettspolitisk arbeid gjennom høringsuttalelser. Advokatforeningen har derfor en rekke lovutvalg inndelt etter fagområder. I våre lovutvalg sitter advokater med særskilte kunnskaper innenfor det aktuelle fagfelt og hvert lovutvalg består av advokater med ulik erfaringsbakgrunn og kompetanse innenfor fagområdet. Arbeidet i lovutvalgene er frivillig og ulønnet.

Advokatforeningen ser det som sin oppgave å være en uavhengig høringsinstans med fokus på rettsikkerhet og på kvaliteten av den foreslåtte lovgivningen.

I saker som angår advokaters rammevilkår vil imidlertid regelendringen også bli vurdert opp mot advokatbransjens interesser. Det vil i disse tilfellene bli opplyst at vi uttaler oss som en berørt bransjeorganisasjon og ikke som et uavhengig ekspertorgan. Årsaken til at vi sondrer mellom disse rollene er at vi ønsker å opprettholde og videreutvikle den troverdighet Advokatforeningen har som et uavhengig og upolitisk ekspertorgan i lovgivningsprosessen.

I den foreliggende sak uttaler Advokatforeningen seg som ekspertorgan. Saken er forelagt lovutvalget for strafferett og straffeprosess som består av Erling O. Lyngtveit (leder), Arild Dyngeland, John Christian Elden, Gunhild Lærum, Inger Marie Sunde og Torfinn Svanem. Saken er også forelagt lovutvalget for asyl- og utlendingsrett som består av Bente Mostad Tjugum (leder), Halvor Frihagen, Per-Erik Gåskjenn, Preben Henriksen, Brynjulf Risnes og Cecilie Schjatvet.

Advokatforeningen avgir følgende høringsuttalelse:

2. Høringsforslaget

Departementet foreslår endringer i straffegjennomføringsloven.

Forslagene er for det første ny § 42 a som skal gi hjemmel for prøveløslatelse av borgere av andre land etter soning av minst halvparten av dommen, og minimum soning av to måneder. Det er en forutsetning at vedkommende utvises fra Norge med varig innreiseforbud, og at øvrige vilkår er oppfylt.

Det andre forslaget er nytt annet punktum i § 43, første ledd i straffegjennomføringsloven. Bestemmelsen vil gi hjemmel for gjeninnsetting til fullbyrding av straffen, dersom vedkommende returnerer til Norge.

3. Advokatforeningens syn

Advokatforeningen slutter seg prinsipielt til forslaget om å gi adgang til prøveløslatelse av utenlandske innsatte som utvises med varig innreiseforbud. Tilsvarende slutter man seg til at brudd på vilkåret bør kunne møtes med mulighet for gjeninnsetting.

Advokatforeningen kan imidlertid ikke slutte seg til den nærmere utforming av bestemmelsene som er foreslått i høringsforslaget.

Til forslaget til ny § 42 a, bemerkes at overskriften bør endres fra "[l]øslatelse av utenlandske innsatte som *skal utvises* med varig innreiseforbud", til "[l]øslatelse av utenlandske innsatte som *er utvist* med varig innreiseforbud". Den foreslåtte formulering får tydeligere frem det som synes å være meningen med bestemmelsen, at vedtak om prøveløslatelse forutsetter at det foreligger vedtak om varig innreiseforbud.

I forslagets første ledd bør vilkåret "2 måneder" endres til 60 dager. Dette bringer bestemmelsen i samsvar med ordningen i straffeloven § 25, der fengselstraff utmåles i dager inntil 4 måneder.

Vilkåret "2 måneder" er heller ikke entydig. Den som utholder straff i februar, vil eksempelvis kunne påregne tidligere løslatelse enn den som begynner soningen i mars. En slik forskjell fremstår ugrunnet. En endring til 60 dager vil medføre at alle likebehandles, og at man får et klart skjæringstidspunkt å forholde seg til.

Advokatforeningen legger til grunn at dagantallet vurderes ut fra varetektsfradraget, slik at tillegg for politiarrest eller isolasjon etter straffeloven § 60 også tas i betraktning.

For øvrig er Advokatforeningen enig i den foreslåtte minstegrense på 2 måneder (eller 60 dager), og viser særlig til at soningsforholdene for slike innsatte ofte er tyngre, og derfor kan begrunne den forskjell som er for prøveløslatelse av andre tidligst etter 74 dager.

I forslagets første ledd, annet punktum heter det at "[o]rdningen gjelder ikke de mest alvorlige forbrytelsene."

Etter Advokatforeningens syn, er det ikke godt begrunnet å gjøre denne type reservasjoner. Det underliggende hensyn – at denne gruppen innsatte ikke skal tilbakeføres til det norske samfunnet

og at de i liten grad vil ta del i de rehabiliteringstiltakene som er innrettet mot tilbakeføring – gjelder for alle i denne gruppen, uavhengig av forbrytelsens karakter eller alvor. Departementets vurdering er basert på dette hensynet. I dette ligger at individualpreventive hensyn ikke har samme tyngde i disse sakene.

Advokatforeningen mener at de allmennpreventive hensyn er tilstrekkelig ivaretatt gjennom straffens lengde som er fastsatt i dommen. Det blir prinsipielt uriktig, og lite rettferdig, at innsatte som har begått alvorlige forbrytelser skal få dobbel effekt av allmennpreventive hensyn, ved at dette på ny tas i betraktning ved vurdering av prøveløslatelse.

Departementet har bedt om høringsinstansenes syn på hvordan den nærmere avgrensning i forhold til de mest alvorlige forbrytelsene bør skje. I den grad forslaget gjennomføres, bør reservasjon følge den konkrete idømte straff, ikke strafferammen. Den bør videre reserveres til enkelte forbrytelseskategorier der behovet for samfunnsvern står særlig sterkt, eksempelvis slike handlinger som er omfattet av straffeloven kapitler 14, 19, 20, 21 og 22. Det antas videre at det bør stilles krav til idømt fengselstraff av betydelig lengde, idet unntaket ikke bør omfatte annet enn de saker hvor de allmennpreventive hensyn veier aller tyngst. I høringsforslaget synes grensen trukket ved straffer på mer enn 10 år. Advokatforeningen har ikke merknader til dette.

Høringsforslagets utkast til § 42 a, første ledd, annet punktum, gir ikke en praktikabel avgrensning. Bestemmelsen bør angi en klar grense, og ikke overlate fastsetting av denne til Kriminalomsorgen.

Advokatforeningen slutter seg til prinsippene og forslagene i annet ledd bokstav a) om at slik løslatelse kun bør skje etter søknad fra den innsatte, bokstav b) at han godtar utvisingsvedtaket, og bokstav d), at utvisningen iverksettes samtidig med løslatelsen.

Advokatforeningen kan derimot ikke slutte seg til forslaget til § 42 a, annet ledd bokstav c), om at løslatelsen etter en konkret vurdering ikke anses utilrådelig. Særlig fremheves at vilkåret er upresist, og at det åpner for betydelig forskjellsbehandling. Dertil vises til at det er uklart hvilke grunner som eventuelt kan tilsi at slik prøveløslatelse er utilrådelig når den innsatte skal sendes ut av landet i forbindelse med prøveløslatelsen. Praksis etter samme kriterium i § 42 vil ikke gi veiledning. Etter denne bestemmelsen er fare for gjentakelse og forholdene under soning det vesentlige. Disse hensyn står i helt annen stilling i de tilfeller som er omfattet av forslaget.

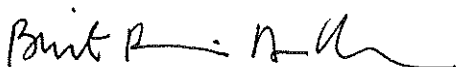
De samme innvendinger gjør seg gjeldende i forhold til forslaget til tredje ledd om at prøveløslatelse kan nektes hvis dette samlet sett vil virke urimelig eller støtende. I tillegg til at vilkåret er upresist og inviterer til bruk av skjønn med forskjellsbehandling som følge, er det vanskelig å se en reell begrunnelse for at noen tilfeller skal vurderes annerledes. Henvisningen til at løslatelse kan stride mot allmennhetens rettsoppfatning, er etter Advokatforeningens syn ikke tilstrekkelig. Straff er begrunnet i nyttehensyn, og da må hensynet til allmennhetens rettsoppfatning vike. Denne rettsoppfatning er dessuten ivaretatt gjennom det straffenivå retten har fastsatt i dommen. Det er ikke begrunnet å vektlegge dette to ganger.

Advokatforeningen kan heller ikke slutte seg til forslaget til § 42 a fjerde ledd. Ut fra den reelle begrunnelse, at de hensyn som straffen skal ivareta står annerledes i disse sakene, er det ikke begrunnet å gjøre et unntak som foreslått. Reservasjonen etterlater et inntrykk av at det å skaffe soningsplasser er det egentlige formål med endringsforslaget. Forslaget åpner dessuten for ulik behandling av innsatte i denne gruppen, avhengig av hvilke avtaler som finnes med vedkommendes hjemstat. Et slikt hensyn fremstår irrelevant i forhold til de prinsipper som

strafferetten bygger på.

Til forslaget til endringen i § 43 første ledd, med hjemmel for gjeninnsettelse, bemerkes at Advokatforeningen prinsipielt slutter seg til dette. Etter Advokatforeningens syn bør imidlertid adgangen til å beslutte slik gjeninnsettelse begrenses i tid fra tidspunktet for prøveløslatelsen på samme måte som for andre vedtak om løslatelse på prøve. Forutsetningen må være at retur skjer i prøvetiden, som fastsettes til den dag da straffen ellers ville være fullbyrdet. Det vil fremstå klart urimelig å beslutte gjeninnsettelse mange år etter utløp av prøvetiden.

Vennlig hilsen

Berit Reiss-Andersen
leder

Merete Smith
generalsekretær